

1. Obiekt

WILLA " BIAŁY ORZEŁ "

2. Czas powstania

1863 r.

k. XV przebud.

3. Miejscowość

KRYNICA ZDRÓJ

4. Adres Krynica Zdrój
Bulwary Dietla 7.

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo nowosądeckie

gmina Krynica Zdrój

pow. NOWY SĄCZ

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna

przed 1 VI 1975

województwo krakowskie

powiat Nowy Sącz

8. Właściciel i jego adres

9. Użytkownik i jego adres

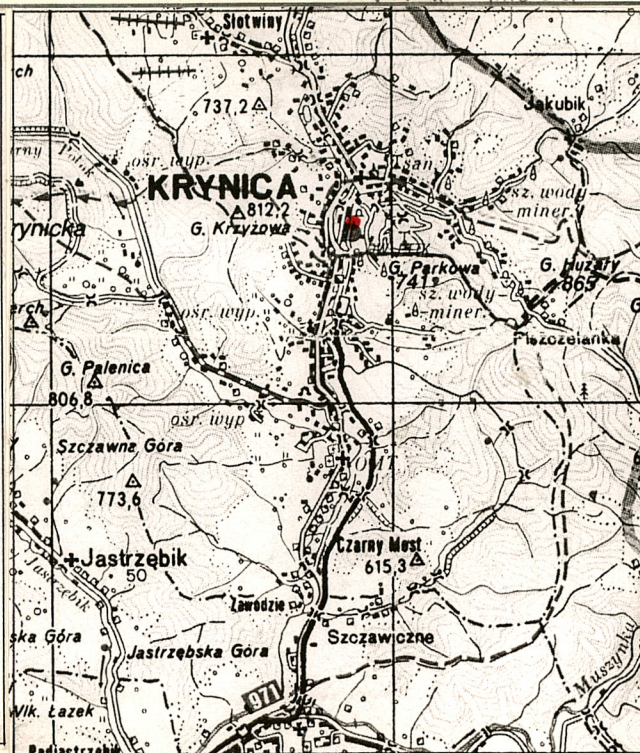
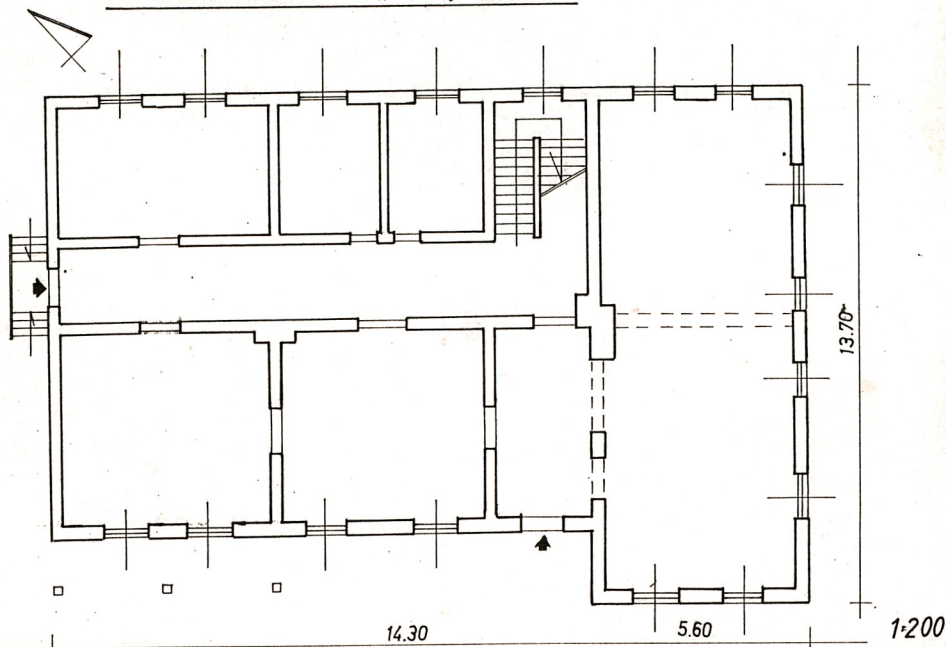
j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr (A-59) data 30.V.1972

A-363

— KRYNICA — willa „Biały Orzeł”

Willa " Biały Orzeł " wzniesiona została w 1863 roku, wg projektu inżyniera Bronisława Babela, pracownika ówczesnego zarządu uzdrowiska. Willa Zbudowana została w tzw. stylu szwajcarskim, charakterystycznym dla uzdrowisk i miejscowości alpejskich. Polskie adaptacje, na ogół odchodziły od typowych, alpejskich rozwiązań konstrukcyjnych, przejmując głównie elementy zdobnicze. Architekturę tę na terenie Polski tworzyli głównie polscy architekci, często o znanych nazwiskach, absolwenci uczelni niemieckich i wiedeńskich.

Willa " Biały Orzeł " wzniesiona została dla dr Bolesława Skórczewskiego, znanego lekarza uzdrowiskowego, ordynującego i prowadzącego przez długie lata pensjonat w " Witołdówce ". W 1909 roku, willę odziedziczył syn dr Witold Skórczewski, również lekarz pracujący w uzdrowisku. W 1938 roku, posiadaczką " Białego Orła " była Anna z Mierzyńskich Skórczewska. W 1940 roku, nieruchomości tę przejęły władze Generalnej Guberni i przeznaczyły na sanatorium wojskowe. Właściciele odzyskali ją po 1945 roku, lecz zarząd sprawowało MPGKiM. W 1961 roku jako właściciele willi w wykazie hipotecznym wzmiankowani są : [redacted]

[redacted] W 1989 roku dziedziczyli po nich : [redacted]

W 1990 roku, wg ostatniego zapisu księgi wieczystej właścicielką jest [redacted]

W budynku od chwili powstania mieścił się pensjonat. W latach powojennych znajdowały się mieszkania / m.in. dr Zawadowskiego / i kawiarnia " Murzynek ". Budynek był remontowany w latach międzywojennych /wymiana gontu na blachę / •c.d. wkł.1.

Sytuacja. Willa " Biały Orzeł " położona jest przy Bulwarze Józefa Dietla, reprezentacyjnym deptaku w środkowej części uzdrowiska. Znajduje się na terenie pomiędzy potokiem Kryniczanką a podnóżem G. Krzyżowej. Teren jest w tym miejscu płaski. Budynek położony jest na działce nr [redacted] o pow. ok 16a, cofnięty w stosunku do głównej linii zabudowy Bulwaru. Frontem skierowany jest na południe.

Willa pierwotnie drewniana, konstrukcji zrębowej, ze ścianami szalowanymi. Wzniesiona była z drewna modrzewiowego. Wystrój elewacji o bogatym detalu architektonicznym, z ażurowymi przesłonami, gankami, balkonami i balustradkami. Przy elewacji północnej / tylnej / istniał drewniany pomost nakryty dachem łączący willę z oddzielnymi sanitariatami. Willa wzniesiona została na planie prostokąta, z wysuniętym ryzalitem elewacji frontowej, umieszczonym asymetrycznie. Rozplanowanie wnętrza było trzytraktowe, z korytarzem w trakcie środkowym, o osi wschód-zachód. Rozplanowanie to powtórzone zostało w kondygnacji piętra. Obecna przebudowa zakłada zachowanie zasadniczego układu przestrzennego budynku. Willę nakrywa / zachowany / dach dwuspadowy o obniżonej kalenicy. Więźba drewniana, krokwiowo-płatwiowa ze stolcami kryta gontem i nadbita blachą.

Materiał, konstrukcja, technika.

Ławy fundamentowe betonowe, wzniesione w miejsce wcześniejszych z kamienia łamanego na zaprawie wapiennej.

Mury masywne ceglane, na zaprawie cementowo-wapiennej. Wewnątrz zastosowane betonowe filary i podciąg podtrzymujące zachowany drewniany strop nad pomieszczeniami parteru. Przewidywane zachowanie stropu drewnianego nad obiema kondygnacjami. W pomieszczeniach parteru wylewki betonowe.

Otwory okienne o identycznych wymiarach do poprzednich, z zachowaną stolarką. Otwory prostokątne. Przywrócona zostanie stolarka z deskowymi opaskami okiennymi i podokiennikami.

Otwory drzwiowe zasadniczo o tych samych wymiarach, z przewidywanym umieszczeniem nowej stolarki wykonanej na wzór poprzedniej.

Elewacje zachowują ten sam rytm otworów okiennych. Oskłonięte zostaną szalunkami deskowymi, przybijanymi w układzie poziomym na nakładkę prostą, z okożuchowaniem pionowymi deskami narożników. Przy elewacji frontowej zachowane zostaną charakterystyczne dla budowli ganki wsparte na mieczowanych słupach i przywrócone ażurowe, deskowe balustrady.

Dach budynku zachowany, dwuspadowy, o więźbie krokwiowo-płatwiowej, pokryty gontem i blachą. Nad ryzalitem elewacji frontowej daszek dwuspadowy, umieszczony poprzecznie. Szczyt tego daszku posiada charakterystyczną dekorację, w formie nadwieszanej kratownicy. Szczyty budynku od wschodu i zachodu posiadają typowe dla rozwiązań zdobniczych willi z tego okresu zewnętrzne jętki z pionowymi, zaciosanymi sterczynami sięgającymi ponad kalenicę dachu.

Ściany wewnątrz budynku będą posiadać tynki wapienne. Podłogi parkietowe i posadzki. Przewidywane jest ogrzewanie gazowe budynku. Wymieniona została klatka schodowa z pierwotnie drewnianej na masywną, dwubiegową z podestami. Zachowane ciągi kominowe z cegły.

Budynek posiada instalację elektryczną, wodnokanalizacyjną i gazową.

14. Kubatura

ok. 3500 m³

15. Powierzchnia użytkowa

ok. 280 m²

16. Przeznaczenie pierwotne

pensjonat

17. Użytkowanie obecne

pensjonat, mieszkanie
lokal handlowy

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

Remont w latach międzywojennych, w 1950, 1965-67 /kapitałny /.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Budynek w trakcie remontu kapitalnego / wymiana substancji budowlanej.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Otoczyć opieką konserwatorską.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

1. Sąd Rejonowy w Muszynie. Wydział Ksiąg Wieczystych-
ks. grunt. 77, [REDACTED]

24. Uwagi różne

25. Opracował

mgr Marek H. Grabski listopad 1998 r.

tekst
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki j.w.
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. j.w. listopad 1998 r.
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów
PSOZ Nowy Sącz

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO!

22. Bibliografia

1. Krynica Zdrój. Studium urbanistyczno-konserwator-
skie. Oprac. S. Kruczek PKZ Kraków 1977. / Arch.
WKZ Nowy Sącz /
2. Orzeczenie naukowo-techniczne budynku " Biały Orzeł"
Oprac. Zespół, Politechnika Krakowska 1974. / Arch.
WKZ Nowy Sącz /.
3. Opinia dot. stanu techn. i arch. willi krynickich.
Oprac. W. Rzechowski Warszawa 1972. /Arch. WKZ
Nowy Sącz/.
4. Krynica / monografia / .Pr. zb. pod red. F. Kiryka,
Kraków 1994.
5. Kmietowicz F., Ilustrowany przewodnik po Krynicy.
Kraków 1898.
6. Wąsowicz Z., Stara Krynica. Kartki z przeszłości
uzdrowiska. Kraków 1932.

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Miejscowość

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

3. Zawartość wkladki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

K R Y N I C A Z D R ò J

Willa " Biały Orzeł "

C.d. tekstu + ilustracje dodatkowe.

c.d. pkt 12.

Kolejne remonty miały miejsce w latach 1950-tych, w latach 1965-67 / remont kapitalny / i w pocz. lat 1980-tych. Obecnie trwa remont kapitalny związany z wymianą substancji drewnianej ścian na murywaną. Przywrócone mają być poprzednie szalunki elewacji i charakterystyczny dla willi wystrój elewacji.

widok od południa

elewacja frontowa

elewacja frontowa / część /

Wkładkę założył: mgr M.H. Grabski XI 1998 r.

(imie, nazwisko, data)

PSOZ Nowy Sącz

Miejsce przechowywania negatywów:

elewacja frontowa

ryzalit

szczyt ryzalitu

elewacja wschodnia

szczyt dachu

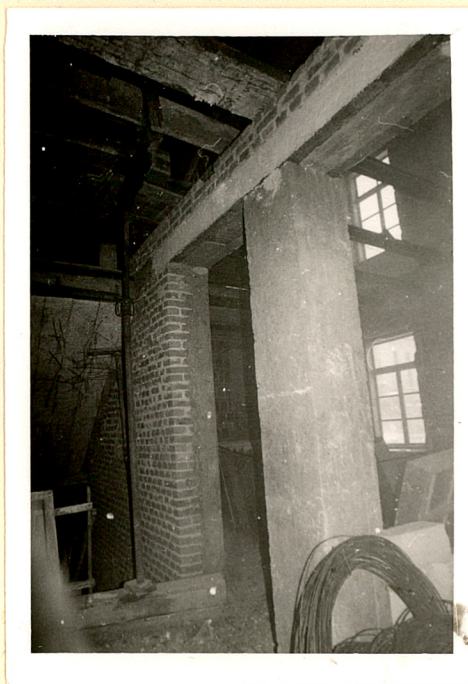

szczyt ryzalitu

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
K R Y N I C A Z D R ò J	Willa " Biały Orzeł "	Ilustracje dodatkowe.

elewacja północna / tylna /

wnętrze parteru w trakcie przebudowy

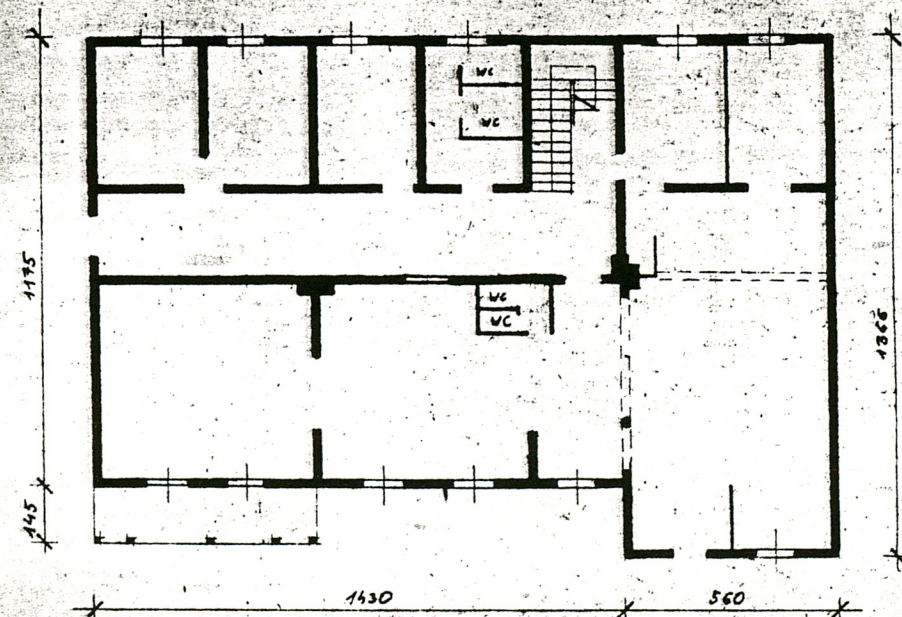
Wkładkę założył: mgr M.H. Grabski XI 1998 r.
(imię, nazwisko, data)
 Miejsce przechowywania negatywów: Psoz Nowy Sącz

fotografie archiwalne z lat 1970-tych.

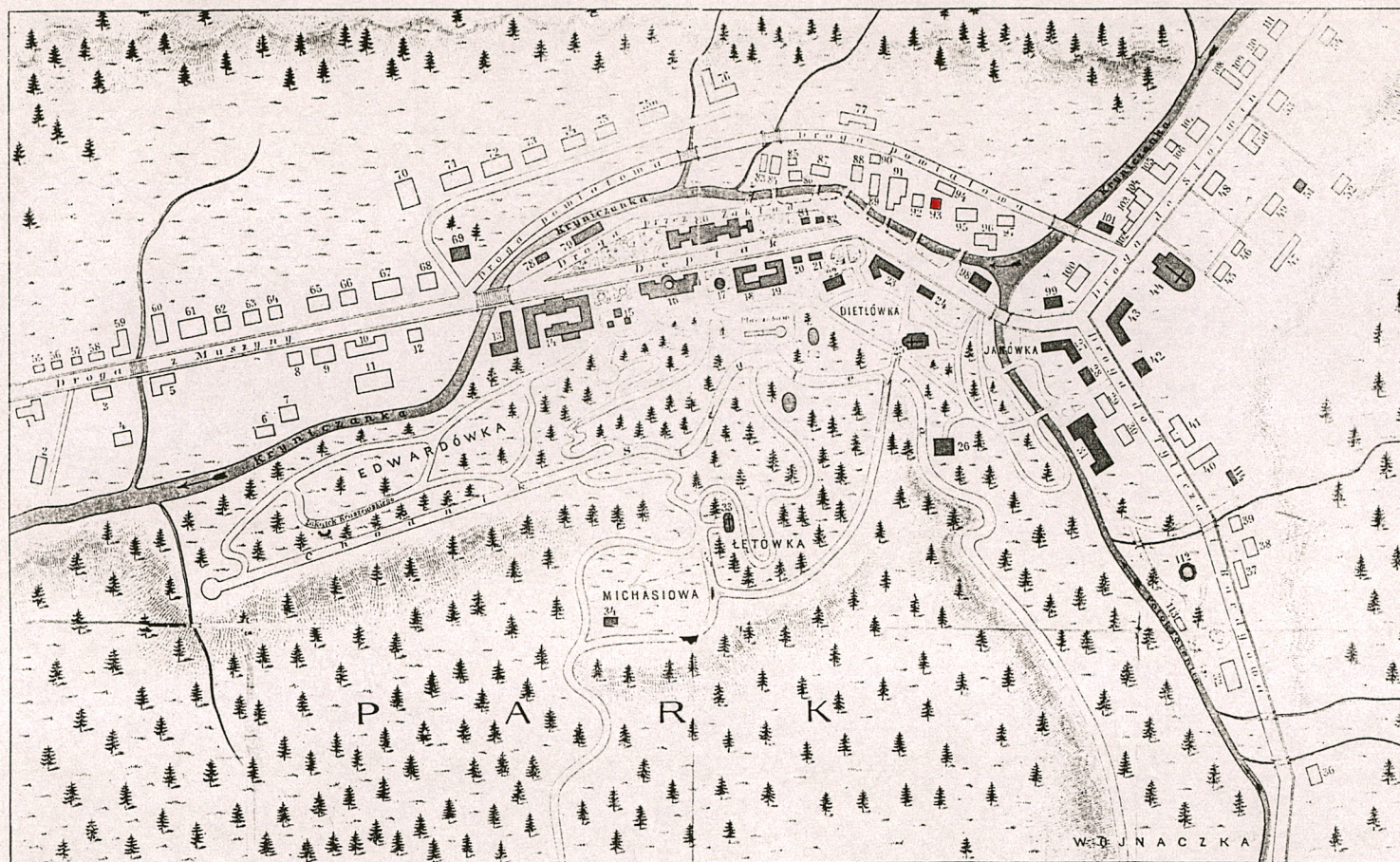

KRYNICA BULWARY DIETLA 7 BIAŁY ORZEŁ 1:200

rzut parteru / stan z 1972 r./

PLAN SYTUACYJNY KRYNICY.

Kolor czerwony oznacza budynki rządowe.
„ szamowy „ „ prywatne.

1. Urząd gminny	24. Pod Zieloną Górką—Mieszkanie Zarządy	47. Piekarnia „Zdrowie“	70. Willa Karpacza, Krumholz	92. Pod Ulanem, J. Klimczak
2. Rzeźnia gminna	25. Kaplica	48. Pod Turkiem, Smon Schwarz	71. Pod Wawelem, Ant. Dutkiewicz	93. „ Białym Orłem, Dobrowolski
3. Willa Braunfelda	26. Zakład gimnastyczny	49. Pod koleją państwową, Ameisen	72. „ Złota Brama, Żurakowska	94. Willa Janiny, Br. Babel
4. Izraelski Dom modlitwy	27. Pod Berłem	50. Dom M. Luftglasa	73. „ Zegarem, Stan. Kołodziejczyk	95. Pod Rybą, Eisowa
5. Pod Księżcem	28. „ Złota Kulą	51. Dom izolacyjny	74. „ Kościuszką, Bourdonowa	96. „ Wisłą, E. Burzyńska
6. „ Sygnałem, Krumholz	29. „ Cisem	52. „ Vogla	75. Dom Kanyka	97. „ Górszalem, St. Ziemba
7. Dom Szkarły	30. „ Akacja	53. Pod Krukiem, Ryzowski	76a. Pod Szczerbcem, Ks. Żurakowskię	98. Teatr
8. Pod Gołębiami, Braunfeld	31. Zakład hydrotyczny	54. „ Trzema Gwiazdami, Brachocki	76. Willa Alpejska, E. Dutkiewicz	99. Pod Tęczą, Kółko rolnicze
9. „ Opatrznością, Westerreich	32. Willa Dra Ebersa	55. „ Sokółem, Loreczak	77. „ Bronisławą, Cziżek Jan	100. Szkoła zakładowa
10. Willa Trzech Róż } Znamirowski	33. Statua Matki Boskiej	56. Dom Jana Chojniaka	78. Zakład fotograficzny „Marya“	101. Strażnica pożarna
11. „ „ „ }	34. Schronisko na Michasiowej	57. „ Abrahama Müllera	79. Bazar (sklepy):	102. Dom Langera
12. Pod Tygrysem	35. Altana na szczycie Parku	58. „ Izaaka Kaža	80. Dom zdrojowy	103. Hotel S. Braun
13. Łazienki borowinowe	36. Dworek Soczka	59. Willa Tatarska, Sternglanz	81. Sklep galanterijny, Traška, A. Kazynski	104. „ Vogla
14. „ mineralne	37. Jadwinówka Dra Ebersa	60. Pod Węgrem, S. Müller	82. Salon mód, Bourdonowa	105. Romanówka, H. Zompf
15. Pomnik Prof. Dra Dietla	38. Willa Raj } Kłosowska	61. Dom I. Sternglaza	83. Pod Dębem, Dutkiewicz	106. Stefania } Br. Dembinski
16. Źródło główne — Chodnik kryty	39. „ „ }	62. Pod koleją żelazną, Herbst	84. Litwinka, Antonina Dutkiewicz	107. Urszula }
17. Kiosk dla muzyki	40. „ Flory, Znamirowski	63. Alfredówka, A. Schwarz	85. Jarząbek	108. Pod Lipą, Luks
18. Pod Czarnym Orłem	41. Hotel Warszawski, Znamirowski	64. Pod Wandą	86. Pod węgierską koroną } Jan Dutkiewicz	109. Dom Baldingera
19. „ Trąbka	42. Dom ogrodnika zakładowego	65. „ Gwiazdą, M. Nitribitt	87. Pod Kosynierem, Dr. Kmielowiec	110. „ St. Malarza
20. „ Szwajcarem	43. Pod Koroną	66. „ Krakusem, F. Nitribitt	88. „ Białą Różą, St. Hubicki	111. Pod Palmą, Gigoń
21. „ Topolami	44. Kościół	67. „ Pakatem, J. Pilarska	89. Willa Tatrzńska, M. Klimczyk	112. Źródło mineralne „Dudzikówka“
22. „ Jeleniem	45. Pod Pogonią, Siemiński	68. „ Trzema Kłonami, Wachtel	90. Pod Małą Boską, M. Albeck	113. Basen, Dra Ebersa
23. „ Zamkiem	46. Willa Dniestrzańska, Sawczak	69. Dom posadowi	91. Witoldówka, Dr. Skórczewski	114. Dom dla służby kąpielowej